

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
NR NK-I.4131.216.2017.IWIT
WOJEWODY LUBUSKIEGO

z dnia 27 lutego 2018 r.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016r., poz. 744 ze zm.), po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy WOP położonej w mieście Krosno Odrzańskie nadaje się nazwę Aleja Solidarności Krośnieńskiej.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

Uzasadnienie

Obowiązująca od 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (dalej ustawa) w art. 6 ust. 1 nałożyła na organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W przypadku niespełnienia ww. obowiązku wojewoda, na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1, wydaje zarządzenie zastępcze. Wydanie zarządzenia zastępczego wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy (art. 6 ust. 3).

Pomimo upływu dwunastomiesięcznego terminu Rada Miejska w Krośnie Odrzańskim nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy WOP. Obowiązek nadania nazwy przeszedł w takim przypadku na wojewodę.

Wojewoda Lubuski pismem z dnia 22 września 2017r. znak NK-I.4130.28.57.2017.IWit wystąpił do Burmistrza Krosna Odrzańskiego o przesłanie uchwały (bądź innego aktu) wraz z uzasadnieniem, dotyczącej nadania położonej w mieście Krosno Odrzańskie ulicy WOP. W odpowiedzi na powyższe, gmina przesłała uchwałę z dnia 8 maja 1946r. Miejskiej Rady Narodowej Miasta Krosna n/O w sprawie nadania nazwy ulicy WOP. Z uzasadnienia do uchwały wynika, iż nazwę Wojsk Ochrony Pogranicza (skrót WOP) nadano jako dowód wdzięczności dla stacjonującej w mieście jednostki m.in. za wywalczenie przez nią wolności spod barbarzyńskiej niewoli hitlerowskiej.

Wojewoda Lubuski pismem z dnia 16 października br., znak NK-I.4131.216.2017.IWit wszczął postępowanie nadzorcze. Następnie pismem z dnia 23 października 2017r., znak NK-I.4131.216.2017.IWit., Wojewoda Lubuski zwrócił się w trybie art. 6 ust. 3 ustawy do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o opinię odnośnie niezgodności nazwy ul. WOP w Krośnie Odrzańskim z art. 1 ustawy.

Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia Instytutu Pamięci Narodowej-Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wpłynęła do organu nadzoru w dniu 29 stycznia 2018r. (pismo znak BUM-940-424/9/17).

Zgodnie z przedmiotową opinią nazwa ulicy WOP w mieście Krosno Odrzańskie jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy. Wojska Ochrony Pogranicza były formacją wojskową, wchodzącą w skład Sił Zbrojnych PRL. Podlegały bezpośrednio kolejnym ministerstwom w komunistycznych rządach: Obrony Narodowej, Bezpieczeństwa Publicznego i Spraw Wewnętrznych. Zgodnie z instrukcją wydaną przez Szefa Departamentu WOP, Gwidona Czerwińskiego, do zadań formacji należało m.in. „organizowanie i kierowanie pracą likwidacyjną grup dywersyjnych, bandyckich, szpiegowskich w strefie nadgranicznej”. Jednostki WOP były wykorzystywane do walki m.in. z powojennym podziemiem niepodległościowym. Według art. 1 ust. 1 ustawy nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Jednocześnie - jak stanowi art. 1 ust. 2 ustawy - za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944- 1989. Nadto zgodnie z wykładnią językową „symbolizować” oznacza przedstawiać coś pod postacią symbolu; być symbolem czegoś (zob. *Słownik Języka Polskiego*, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 979). Tym samym ocenić należy, iż fakt honorowania wskazanej formacji wojskowej w nazwie ulicy sprawia, iż posiada ona charakter nazwy upamiętniającej organizację symbolizującą komunizm.

Wojewoda w pełni podziela i przyjmuje wnioski płynące z opinii Instytutu Pamięci Narodowej.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, iż podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Nazwa ulicy WOP nie została zmieniona przez Miasto Krosno Odrzańskie w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej.

Wojewoda Lubuski po zasięgnięciu opinii środowisk z terenu gminy Krosno Odrzańskie postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę Aleja Solidarności Krośnieńskiej. Nazwa stanowi wyraz obywatelskiego uznania dla wszystkich Krośnian, którzy brali udział w formowaniu zmian ustrojowych w 1980 roku. Mianowicie upamiętnia liczną grupę działaczy

Krośnieńskiej Solidarności, którzy pomimo internowania, nie wyrzekając się swoich przekonań i idei przyświecającej NSZZ Solidarność, podjęli walkę o wolną, niepodległą Polskę. Jednocześnie nazwa ta nawiązuje do pisma związkowego "Solidarność Krośnieńska" wydawanego w latach 80-tych. Część numerów tego pisma wydanych zostało w podziemiu w stanie wojennym.

Wobec powyższego, wydanie przez Wojewodę Lubuskiego zarządzenia zastępczego jest konieczne i uzasadnione.

Na niniejsze zarządzenie zastępcze służy prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia, jeżeli brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1, wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki. Skargę wnosi się za pośrednictwem Wojewody Lubuskiego.

Wojewoda Lubuski

Władysław Dajczak